

bus actuariolis decem *scalmis*», ço que es continuava en el llatí cristià «sine ulla comperendinatione reliquerunt *scalmum*» ('abandonen la xalupa precipitadament'), en el comentari de St. Ambròs sobre Sant Lluç (V. les cites en el Forcellini-De Vit). En aquest cas també *-ov* seria formació diminutiva; en aquell, *παρασκάλιον* antic adjectiu en *-ios* posat en gènere neutre.

De tota manera una formació ja grega en *-io-*, de tipus morfològic tan antic, es prestaria especialment a una vella transposició de la *ι*, per més fort que sigui fonèticament el grup LMI; sobretot si comptem amb les majors facilitats que dona en aquest aspecte la fonètica dialectal dels parlars alt-italians i de vells dialectes locals catalans.

No crec que calgui suposar, per més que es tracti sempre de l'estany de Castelló, d'un cas de supervivència local del grec de l'Empúries immediata: idea no absurda, però jo no crec en tals teories d'influència de grec local més ençà dels Apennins. En la de la terminologia nàutica tothom està d'acord en principi. I sembla que aquí hem deixat una incògnita aclarida.

¹ Trobo un mot bastant semblant per a una mena de barcaça d'estany, que acompanya un caro (baix llatí *charabum*), en tres docs. del S. XII: «charabum in stagno Kastilionis cum artibus --- et cum *panestel*», en un doc. cat. de 1156, de la Col·lecció Moreau (B. N. P., vol. LXVIII; «in stagno et in mari Castellionis carorum unum --- atque *panestellum* --- cum carravo ---», a. 1205, i en un altre de 1174 (també acompanyant un *caro*), *Cart.* de Poblet, 206, 176. Pel context no sembla possible de veure-hi un canistrell o panera de pescadors, sinó una barqueta més petita anexas a un caro, o barcaça de pesca, que usarien els pescadors de l'estany de Castelló d'Empúries, llavors més vast i fondo que avui. ¿Potser mal llegit per *panescal* amb *sc = sk* i un vocalisme tònic com el de l'it. *palischermo*, *paraschelmo*? Val a dir que no queda clar. Però cf. les variants it. *paliscelmo* i *paliscermo* citades per AngPrati. — ² Olivieri, *scarnu*. — ³ Vincentiis, *scarmone*. — ⁴ *Italia Dialectale* I, p. 255, *skármæ*. — ⁵ No és un fet esporàdic ni peculiar d'aquest mot, com és sabut: *λ* davant consonant passa a *ρ* en neo-grec; i, especialment davant les consonants labials totes, el fenomen ja abunda en els mss., des de l'època hellenística *ἀδερφός < ἀδελφός, ἐπίς < ἐλπίς* etc.: per això també *σκαρμός*, ja remuntant-se fins al grec de l'època imperial. D'altra banda és un fenomen també genovès: de manera que, almenys a Itàlia, no es pot assegurar si la *r* es deu al grec, o té un punt de partida genovès, però més aviat una cosa s'acumulà (almenys en part del territori) damunt l'altra. A part dels hellenistes també van tractar d'això Rohlf (en els treballs sobre el grec italiota) i Skok (*ZRPb.* I, 494). — ⁶ No obstant és la que va passar al Lab. (1864) «barco per a transportar viures i d'ací a Vogel: «Brot (Speise-) schiff».

Panestre (no *panestra*), V. *canasta* i cf. *pa Panet*, ⁶⁰

V. *pa Paneta*, mot nàutic mancat d'estudi, quasi indocumentat: no li sé altre aval que el pobríssim i dubtós de *SLitCosta*, 1868, «post llevadissa que s'encaixa d'un banc a l'altre en les falues», i el mariner de Palma de llenguatge acastellanat que informa *AlcM*; no recollit per Amades-Roig, Vogel, Ruyra ni *Dfa.*, ni oït a *StPol* etc.; el *DAG.* no defineix i potser es basa en el de 1868. Com que va en la mateixa direcció que la *pena*, per davall d'aquesta, potser fou diminutiu *peneta* d'aquell nom: les dues definicions no coincideixen ni es veu clar que es complementin, i si és exacta la d'*AlcM* això és a la meitat de proa, mentre que la *pena* és a la meitat de popa; fins si això està ben entès, també fóra possible que tot i no superposar-se, essent aquesta molt menys important que la *pena* hagués estat mirada, per dir-ho així, com una espècie de prolongació menys important i a un nivell inferior.

Panetela, pres del cast. *panetela* (d'origen italià), *DECH*, PAN (IV, 364a32-9).

PANGOLF, pres de l'angl. *pangolin*, i aquest, del malai *penggöling* id., derivat de *göling* 'enrotllar-se'. □ 1.^a doc.: 1868, *SLitCosta*.

PÀNIC, pres del gr. *πανικόν* id., abreujament de *πανικός ταραχος* 'terror causat per Pan', divinitat silvestre a la qual els pagans atribuïen les remors de causa ignota que oïen per valls i muntanyes. □ 1.^a doc.: Belv.

Que des de *pànic* es limita a remetre a *terror pànic*. El Lacav. amb aquest sentit només porta *terror va*, i el Lab. encara va continuar no reconeixent més que l'ús adjectiu *pànic*: «*pànich*, adj., sens fonament; vegeu *terror pànic*». Sens dubte l'ús substantiu havia anat penetrant molt, en tots els tons de llenguatge: «Quan arribo fora del bosc, ne veig córrer a colles --- altres vaques les esperen a l'altra banda, preparades a rebre llur embat --- algunes, tot brandant la cua com si la mosca 'ls piqués, recorren tot l'àmbit del cabal, i porten el *pànic* a les que encara pasturen tranquil·les, i a les que bavegen ajagudes», Massó i Torrents (*Croquis Pir.* I, 21.4).

Ruyra dona el matís amb precisió: «És una terror que pertorba les facultats intel·lectuals. És aquella terror insensata que, en una catàstrofe qualsevol s'apodera de les multituds i les porta a decisions i moviments inconsiderats i perjudicials. --- Pot ésser col·lectiu o individual: la por d'uns lladres que en realitat no existeixen pot dementar un home fins al punt que es tiri daltabaix d'una finestra i es mati; la por, en una batalla, pot portar un exèrcit a fugir desordenadament davant d'un enemic de potència inferior», O. C., 868 (1922).

En l'aspecte estilístic observem, però, que el mot conserva un regust no verament popular, en el sentit de trivialitat (potser per l'abús periodístic i estudiantí); i que, en conseqüència, escriptors de tendència no impopular ni tampoc plebea, però de gust estilístic un poc refinat, no es complauen a usar-lo. Coromines des-